

Jeugdluiders Utrechts Klokkenluider Gilde op bezoek

Zaterdag 5 oktober brachten ongeveer 10 jeugdluiders, van deze vereniging een excursie aan ons museum. Deze vereniging is in de jaren 70 van de vorige eeuw opgericht om de klokken van de Domtoren in Utrecht te luiden en is inmiddels uitgegroeid tot een vereniging met 860 leden, waarvan 90 luiders. Ongeveer tien jaar geleden besloot men om een groep jeugdluiders op te richten om de vereniging te verjongen. Deze groep heeft een minimumleeftijd van 8 en een maximumleeftijd van 16 jaar en bestaat uit tien jongens en meisjes. Omdat onze klokken met de hand worden geluid, konden de jonge (ervaren) luiders dit ook even doen en daar werd goed gebruik van gemaakt. Naast onze kerk werd o.a. ook een bezoek gebracht aan de Walburgiskerk in Zutphen, waar ze even op de foto gingen.

Overlijden Hennie Oude Middendorp

Recent is de bij ons goed bekende iconenschilder Hennie Oude Middendorp op 82-jarige leeftijd overleden, één jaar nadat zijn vrouw Trees overleed. Al eerder waren iconen van zijn hand in ons museum te zien. Hennie heeft vastgelegd dat zijn iconencollectie wordt geschonken aan ons museum en wij zijn hem daarvoor zeer dankbaar. Volgend jaar hopen wij van zijn allesomvattende werk een mooie tentoonstelling te houden.

Overlijden André van Alphen

Op 2 augustus overleed onze oudste vrijwilliger André van Alphen uit Hengelo. Hij werd ruim 96 jaar. Samen met zijn vrouw Irma traden zij jaren lang samen als gastheer en gastvrouw op, totdat enkele jaren geleden het lopen voor hem steeds moeilijk werd en hij noodgedwongen moest stoppen. Voor Irma was het de laatste jaren niet eenvoudig om als gastvrouw door te gaan omdat André steeds meer zorg nodig had. Geestelijk bleef hij uiterst scherp, wat vooral bleek uit de mooie gedichten die hij bij allerlei gelegenheden over het museum produceerde. Zo lang als mogelijk was bleef hij samen met Irma de tentoonstellingen bezoeken om zo toch zijn grote verbondenheid met ons museum en alle vrijwilligers tot uitdrukking te brengen. André: we zullen je erg missen en we wensen Irma en de kinderen alle sterkte toe met het verwerken van dit verlies.

Word donateur SGK

De SGK is een particuliere organisatie die voor het uitvoeren van haar werk grotendeels afhankelijk is van haar donateurs. Voor een bedrag van € 25 per jaar bent u al donateur, maar een hoger bedrag is uiteraard welkom! U ontvangt dan gratis het kwartaalblad Venster. Een prachtig geïllustreerd tijdschrift met interessante (wetenschappelijke) artikelen en wetenswaardigheden over erfgoed, monumentennieuws en informatie over restaurants. Daarnaast kunt u natuurlijk deel-nemen aan onze excursies. Voor meer informatie: www.oudegeldersekerken.nl

Colofon

Heiligenbeeldenmuseum
Ruurloseweg 101, 7251 LD Kranenburg-Vorden
Telefoon 0575-55 64 88 (tijdens openingsuren)
website www.heiligenbeeldenmuseum.nl
IBAN NL 97 RABO 0327478748

Secretariaat:
Schoneveldsdijk 2, 7251 LE Vorden
Tel 0575- 55 67 57

Redactieadres/Pr-commissie:
Bart Overbeek,
Ganzensteeg 2, 7251 LC Vorden
Tel. 06-23 917 592
Email: pr@heiligenbeeldenmuseum.nl

Druk: Printcopyservice, www.pcsd.nl

Openingstijden 2024/25

Kerst op de Kranenburg: vanaf vrijdag 6 december t/m zondag 12 januari 2025 dagelijks geopend van 11.00 tot 17.00 uur, behalve 1ste Kerstdag en Nieuwjaarsdag.

Thematentoonstelling 2025: "Iconen" expositie met en over iconen, aangevuld met heiligenbeelden. Van dinsdag 1 april tot en vrijdag 31 oktober 2025.

Meer Nieuws?
Raadpleeg dan onze -up-to-date-
gehouden website:
www.heiligenbeeldenmuseum.nl

Nieuwsbrief

Voorwoord Voorzitter

En wederom mogen wij spreken van een succesvol jaar wat betreft de bezoekersaantallen in ons museum in 2024. Op zondag 3 november wordt de thematentoonstelling gesloten en maken wij ons op voor ons jaarlijks hoogtepunt, namelijk de vijf weken durende kerstgroepententoonstelling in de maand december en 1e week van januari. Maar op dit moment kunnen wij dus al spreken van wederom een stijging van het aantal bezoekers ten opzichte van afgelopen jaar en gaan wij er vanuit dat de mensen in december traditioneel de weg kunnen vinden naar de Kerk op de Kranenburg. Een fijn bericht, prettig ook voor al onze vrijwilligers, want uiteindelijk zijn deze cijfers en aantallen toch de bevestiging en ook complimenten aan het vele werk dat door onze vrijwilligersgroep wordt uitgevoerd. Maar kunnen we dan tevreden achterover leunen, halen wij gewoon het draaiboek van afgelopen jaar uit de kast en beginnen in 2025 wederom aan een nieuw museumjaar? En laten wij nieuwe ontwikkelingen, verbeteringen en 'Tips & Tops' vanuit de reacties van onze bezoekers en belangstellenden gewoon langs ons heen glijden? Nee, wij vinden als bestuur dat je altijd verplicht bent om je blik te werpen op de komende jaren, actiepunten uit te voeren naar aanleiding van je visie en beleidsplan en open te staan voor verbeteringen. Zo hebben wij de afgelopen maanden, half jaar, een start gemaakt met het project 'Mediatour' en willen wij dus onze bezoekers naast de bestaande geplastificeerde 'handouts' ook de mogelijkheid geven om via je smartphone of tablet een QR-code te scannen, waarna je dus zowel beeld als geluid (uitleg en bijzonderheden over het object) tot je krijgt via de telefoon. Door deze 'mediatour' kun

je de bezoekers ook begeleiden door het museum middels een volgorde in de QR-codes die duidelijk zichtbaar voor iedereen in het museum op de diverse objecten te zien zijn. Daarnaast hebben wij in het afgelopen jaar ook onze 'bibliotheek' gedigitaliseerd en met dit project tevens 'twee vliegen in één klap geslagen'. Bij het inventariseren van al onze boeken, tijdschriften en catalogi is er direct een schifting gemaakt van wat er in onze bibliotheek terecht diende te komen en wat er eventueel verkocht kon worden of wat er zelfs bij het 'oud papier' gedaan kon worden. In de sacristie, waar na het gereedkomen van het depot ook ineens weer veel meer ruimte is ontstaan, hebben vrijwilligers een prachtige houten boekenkast gemaakt, waar in de laatste maanden al onze boeken in geplaatst zijn. Al deze boeken zijn keurig gedigitaliseerd, waardoor er ook 'in de computer' duidelijk zichtbaar is wat waar staat en welke boeken er voorhanden zijn. Ons derde (verbeter) project dat op dit moment loopt, is de komst van en migratie naar ons nieuwe geautomatiseerde museumregistratiesysteem. Deze stap geeft ons nog meer mogelijkheden om de collectie met al haar kenmerken en bijzonderheden vast te leggen in een geautomatiseerd systeem.

Allemaal stapjes vooruit om ons museum mee te laten gaan met de tijd en de bijbehorende ontwikkelingen. Natuurlijk blijven wij een 'klein' museum, volledig draaiende gehouden door 70 vrijwilligers en hebben wij geen budgetten van een paar ton per jaar per tentoonstelling, maar desondanks kunnen (en moeten) wij ook die verbeteringen en stappen voorwaarts doen om ook in 2030 nog steeds een fraai, interessant en prettig museum

Inhoud

Voorwoord voorzitter	1
Kerst op de Kranenburg	2
De kerstgroep, grenzeloos mooi	2
Zondagskunst	3
Project mediatour	3
Word donateur SGK	4
Jeugdluiders	4
Overlijden Hennie Oude Middendorp	4
Overlijden André van Alphen	4
Kerstconcert	4
Colofon	4

te zijn. In dit kader dien je ook onze plannen om te gaan starten met een beeldentuin zien, want ook dat vinden wij een mogelijkheid om onze objecten en daardoor ook onze vaste tentoonstelling uit te breiden en nog interessanter te maken. Leuke en mooie ontwikkelingen dus en dat alles gerealiseerd door en dus samen met onze vrijwilligers, waarbij het enthousiasme en de bereidwilligheid telkens maar weer getoond wordt.

Wij maken ons op voor de laatste weken van het jaar 2024 en dit hield voor ons ook in dat er afscheid werd genomen van de succesvolle thematentoonstelling 'Klaver, De ambachtsman achter het kunstwerk' op zondag 3 november. En de voorbereidingen op de kerstgroepententoonstelling vanaf begin december 2024. Wij zien u graag terug in de Kerk op de Kranenburg in ons Heiligenbeeldenmuseum en hopen dat u als bezoeker merkt dat wij klaar zijn voor de komende jaren!

Marc van der Linden

Kerst op de Kranenburg met keramische groepen en groepen uit alle delen van de wereld

In de periode van vrijdag 6 december tot en met zondag 12 januari 2025 kan men weer volop genieten van de vele kerstgroepen die ieder jaar, in de in kerstsfeer versierde kerk/museum, worden tentoongesteld. Dit jaar met keramische groepen uit het keramisch erfgoed van Jac. Bongaerts en een selectie, van ruim 200 groepen, uit de verzameling van Tim Bottema.

Voor de vijf- en twintigste keer is het weer Kerst op de Kranenburg in het Heiligenbeeldenmuseum. Men is weer van harte welkom om deze vaak ontroerende uitingen van volksdevotie en volkskunst uit de gehele wereld te bewonderen. Het museum zelf toont ook kerstgroepen uit de eigen verzameling, waaronder een kerstgroep die vanuit de Achterhoek de hele wereld heeft rondgereisd! De bij de kerk horende grote kerstgroep staat ook opgesteld en in het portaal is een bijzondere groep te bewonderen.

Keramisch erfgoed
Uit de collectie van de “St. Behoud en beheer keramisch erfgoed Jac. Bongaerts” worden groepen getoond gemaakt in sieraardewerk. Hij werkte vooral in vierkleurenklei techniek waarmee gedraaide voorwerpen werden versierd in oplegtechniek met klei in 3 of 4 kleuren. Alle huizen, figuren en vee in de kerststal zijn met de hand gevormd en beschilderd.

Kerstgroep Tim Bottema
Tim Bottema fascinatie voor de kerstgroep stamt al uit haar jeugd. ‘Mijn ouders hadden een traditionele kerstgroep met beelden en een kindje Jezus in de kribbe. De beelden hadden veel te lijden, wij konden er niet van afblijven’. De kerststal van haar ouders is een van de oudste van de expositie. Haar animo hiervoor groeide uit tot een heuse verzamelwoede. ‘Ik ben begonnen met kerstgroepen, die uit één stuk waren gemaakt. Houtsnijwerk of aardewerk, dat soort groepen. Kon je er een man en vrouw met een baby in zien, dan was dat voor mij al een kerstgroep. Later ben ik ook groepen van losse beelden gaan verzamelen’. Ze vindt het boeiend en interessant om te zien hoe elke bevolkingsgroep de geboorte van Christus uitbeeldt: ‘De hele wereld is bezig met Kerstmis. Het blijft mij ontroeren’. Inmiddels omvat haar verzameling ook miniatuurtjes uit Zuid Amerika.

Gekleide poppetjes in een luciferdoosje of een opengewerkte kalebas. Van heel eenvoudige, niet meer dan een gefiguurzaagd Afrika met een kerstgroep erop getekend, tot kitscherige kleur-explosies uit onder meer Polen.

De Kerstgroep, grenzeloos mooi!

Vorig jaar besteedde de Vereniging Vrienden van de Kerstgroep speciale aandacht aan het feit dat het dat jaar 800 jaar geleden was dat Franciscus van Assisi in Greccio zijn eerste levende kerststal inrichtte, onder andere met de uitgave van een jubileumboek, “de Kerstgroep grenzeloos mooi!”, dit boek is ook dit jaar weer in het museum voor € 24,95 te verkrijgen. De mooiste kerstgroepen van Nederlandse leden, afkomstig uit alle werelddelen, zijn hierin te bewonderen.

Kerstfair op de Kranenburg

Zondag 8 december van 11.00 tot 16.00 uur is er rond het Heiligenbeeldenmuseum/Antoniuserk de Kerstfair van Kranenburgs Belang, de kramen zullen weer ruim gevuld zijn met Kerstspullen. Het museum is ook een van de deelnemers en biedt onder andere weer een mooie collectie kerstgroepen aan. Ook de inwendige mens wordt niet vergeten.

Zondagkunst

Beelden reddden kerk
In Kranenburg bij Vorden is een Heiligenbeeldenmuseum, ondergebracht in een toepasselijk gebouw, de neogotische Antonius van Padua-kerk van Pierre Cuypers (1827-1921). Cuypers was de architect die zijn 80 kerkontwerpen door het hele land als een missie beschouwde om van Nederland weer een stevig katholiek bolwerk te maken. Een late poging het protestantisme naar de zijlijn te schuiven. Zelfs zijn ontwerp van het Rijksmuseum ziet er uit als een kathedraal. In Kranenburg zeggen ze dat hun kerk uit 1856 de oudste kerk van Cuypers is. Als bestaande kerk klopt dat. De oudste, de Sint-Salvatorkerk in Oeffelt uit 1854, is in de oorlog verwoest. Maar bijna ging ook de kerk in Kranenburg verloren. Want wat moet je met een kerk waar geen gelovige meer naar toe gaat? Net zoals de heiligenbeelden in kerken ook en masse naar de schroot-hoop gaan. Al die heiligenfiguren waar generaties mensen hun hoop en verlossing in zagen, ondergaan in deze tijd een nieuwe beeldenstorm, zodat de protestanten alsnog triomferen. Van veel beelden is dat wel erg jammer. Er werd weliswaar aan de lopende band veel rommel gemaakt, maar er zijn ook met veel liefde beauties vervaardigd, van gips, hout of steen. Een vorm van edelkitsch die het niveau van pure kunst benadert. Hoe dan ook, omdat men in het land niet alleen met die lege kerken, maar ook met al die beelden in de maag zat, kwamen twee noden bijeen. Het idee om de Antonius van Paduakerk tot een asiel voor al dat beeldenschoon te bestemmen, redde de kerk. Deze lente gingen wij diepgewortelde atheïsten dus over tot een museumbezoek dat tegelijk een kerkbezoek genoemd kan worden, uit naam van de liefde voor kunst en voor beelden in het bijzonder. Hoe schoner, hoe lieflijker, hoe realistischer, destem meer we in staat zijn een stuk gips, steen of hout lief te hebben en daar alles op te projecteren wat ons uitkomt. Sint Adèle, Sint Agatha, de Heilige Jozef, het duo Petrus en Paulus of Maria zelf willen ons best het gevoel geven dat ze ons horen en ze kijken vaak vol mededogen terug. Voor hen mag je zijn wie je bent.

Zulke prachtige beelden, met geschilderde traan, kroon of mijter, staf of boek, de handen in verzoening gespreid, zijn zo geloofwaardig, dat ze je uitnodigen in de plooiën van hun gewaden weg te kruipen, troost te zoeken. Helaas is dat soort zelfs in het Heiligenmuseum zeldzaam. Er staat veel dat in esthetische en artistieke zin weinig om het lijf heeft. Dat bepaalt de sfeer en de neiging tot overgave van de pelgrim en de gemiddelde bezoeker. In het museum wordt geen serieuze poging gedaan het verhaal van veel heiligenlevens over het voetlicht te brengen, noch de geschiedenis van het heiligenbeeldenfenomeen te verklaren. Ze zijn er neergezet, dat is alles, wachtend op vervanging, want elke septembermaand is er een heiligenbeeldenverkoop. Wat rest is een bejaardebeeldenopvang.

Zoals de kerken van Cuypers het katholieke landschap hebben beïnvloed, maar in hun namaakgotiek de sfeer missen, de doorleefdheid van eeuwen, van muren die doordeesemd zijn van wierook, kaarsvet en bijenwas. Ze zijn koud en onpersoonlijk. Daar wil geen God voor eeuwig wonen.

Tekst van Eric Bos, kunsthistoricus, journalist en schilder

Project mediatour

Vrijwilligers van het museum zijn in samenwerking met onze websitebeheerder vir2biz gestart met het samenstellen van een digitale mediatour. Daarmee is het mogelijk met de mobiele telefoon een QR-code in het museum te scannen, waarna een foto van één van onze vaste objecten in beeld verschijnt en de bijbehorende verklarende tekst wordt uitgesproken of te lezen is. Het Cultuurfonds heeft hiervoor een subsidie toegekend. Hierdoor gaat voor ons een langgekoesterde wens in vervulling. Een eerste pilot wordt op zondag 3 november met een geselecteerd publiek getest.

Kerstconcert

Kerstconcert Gospelkoor Inspiration Vorden Woensdagavond 18 december is er om 19.30 uur een kerstconcert dat wordt verzorgd door Gospelkoor Inspiration Vorden o.l.v. Piet Piersma. In de prachtig versierde kerk zal het koor mooie kerstliederen ten gehore brengen, de deur is open vanaf 19.00 uur.

